

Mánadagin hin 3. december vóru vit Porkerningar eins og aðrir Suðuroyingar á útirðri. Vit Porkerningar og Vágbingar vóru sunnan Stein, har ið okkara vanligu fiskileið er, tá líkindi eru til tess.

Vegurin er langur, o. u. 15—16 fjórðingar tilsamans ella 3—4 fjórðingar út úr Steininum (Munkinum). Vegna tess, at veðrið var av tí allræbasta um morgunin, fóru vit o. u. 4 fjórðingar út vestur úr Steininum. Væl har til at at fáa fisk, og tá klokkan var o. u. 3½ høvdu bátarnir fingið frá 12 til 17 centnarar, — hinir stórru bátarnir úr Vági høvdu sjálvandi væl meira. Tá ið klokkan var út ímóti 4, dindi fyrri einum æli inni á Suðuroynni, og táð sá út, sum tað var eitt útnýrðings æl. Hann dindi brátt so mikið saman um, at okkum tóktist óráð at sita longur.

Brátt gjordist kavarokið so tjákt, at einki tekin sást hvørki til land ella víta. Vit settu upp kumpas at rætta okkum eftir; men lítið skil sást á kumpassinum fyrri sjórøki og kava.

Útnýrðingsælið var ógilt, men brátt brann hann á av landnýrðingi, og tá var mangar ferðir verri; tá landnýrðingur er ringasta aft sunnan Stein. Tá ostist sjógvurin so upp, at pumpan kundi ikki taka ímóti øllum tí sjógvi, ið inn kom í bátin. Roynt varð at oysa við spannum; men heldur ikki tá kundu bátarnir tomast. Endin varð, at sjógvur kom upp undir motorarnar, soleiðis at magnetini vórðu vát, og tá stæðaðu motorarnir.

Tá var einki annað at gera enn at lendra bluss og harvið gera neyðtekin til teir stórru bátarnar úr Vági, sum vóru har um leið. Vágbingar vóru beinsamir, soleiðis sum teir altíð eru vanir at vera, tá vit hava heitt á teir. Teir tóku allar teir Porkeris bátar, sum ikki kundu bjarga sær til lands sjálvir. Teir, ið komu okkum til hjálpar, vóru hesir: »Hamraberg», »Jarnbardur», og »Royndin». Vit takka teimum øllum fyrri hesa vælgerð; men serstakliga takka vit harra skipara Torvald Hjelm við motorbátinum »Royndina», sum var komin at brúnni í Vági, og vendi út aftur, tá hann frætti, at vit vóru í vanda. Hann bjargaði trimum Porkeris bátum, sum allir vóru í so stórum vanda, at eingin vón var um liv. Í heila tíkið kunnar vit siga, at henda dag høvdu fimn Porkeris bátar verið burturi, ífall Vágbingar ikki komu til hjálpar. Harfyri veita vit teimum okkara tøkk.

Porkerningar.



ÚR SUÐUROY

Waterloo.

Í summar stóð stríðið harða millum góðseigararnar og teir ognarleysu. Tveir herar — tvey lið — mottust í tí feroyska tinghúsinum. Hetta var ein søgulig hending. Alla staðni í heiminum eru ognarleysir gingur í orrustu móti yvirklassanum, eisini í Føroyum mátti einuferð hera saman.

Leingi hava tey ognarleysu suffað undir okinum, undir koyrlinum. Minnst ta tíðina, tá hin ognarleysi ikki hevði loyvi at giftast, hann skuldi vera húskallur, og hon skuldi vera arbeidskona hjá bóndunum. Tann tíðin verður altíð prisað av stór-bóndanum í Kirkjubø og stallbroðrum hansara. Tá ráddi Føroyingar í Føroyum, t. v. s. stór-bóndurnir rádda, teir livdu og lótu, sum teir funnu fyrri gott.

Kom fiskur til lands, so áttu teir bátspart, kom fuglur úr björgunum, so áttu teir stórsta partin til jorðina, kom grind á land, so áttu teir jarðahval. Teir rádda sjálvir, eingin tordi at tala teim ímóti. Enn livir sama hugmóði í stór-bóndunum, og tíverri er ikki sort av trúalýndinum í smámanninum. Stórkeypmenn, stór-bóndur og sakførarar verða enn tann dag í dag lyftir til skýggja av teim ognarleysu, serliga í summum bygdum. Tó er tað við at koma ein vending. Hin gamla og hin nýggja tíðin mótast av og á. Hin ognarleysi er komin so frætt á veg, at hann fær orðið fyrri seg á Føroya lögtingi.

Javnaðarmáðurin á tingi hevur trúliga barst fyrri tey ognarleysu, bæði tá ið tað galt um at fáa teim ellisrentu og aftur í ár at fáa hana hækkaða, og tá tað galt um at rudda burtur hin gamla órettin, sum jattaði rikmonnum fullar hjallar av grind, meðan tey ognarleysu bert finga at kóka. Hann roynir at bjarga landinum tær inntøkur, sum nú fara út av landinum í ríkrámannalummur, og hann roynir at arbeiða fyrri, at ognarleysir kunna fáa traðir.

Hin gamla og hin nýggja tíðin mótast. Ognarleysir eru við at fylkjast; men oði kemur í hitt gamla stórmannaliðið. Tað er sum skaldið kvøður: »Men stírnadír stavnar sær skaka við: Hvar er tað, ið so torir tala? So stórórðað er hetta unga lið; vit mugu tað kúga og kvala. Teir storma fram nú við lop og hopp, slíkt hóskar ei for vár tunga kropp.» Slíkt hóskar ei for vár tunga kropp, slíkt hóskar ei for vár ríka kropp, siga Niclas Niclasen og Jóannes Patursson. Teir storma fram nú við lop og hopp. Teir eru vanir at ráða, meðan fjöldin svav. Teir varnast ikki um, at fjöldin nú er vaknað. Teir

minnast ikki til, at eitt pláss eitur Waterloo. Teir siggja ikki, at soleiðis eitur plássið tað, sum teir og allir afturhaldskroppar nú ganga fram ímóti. Fjöldin er vaknað. Hin minni maðurin stendur nú vápnður til tenninar. Nú skal stríðið standa.

Ognarleysir fylkist. Sigurin er okkara.

Fiskimaður.

Jarðaumskipan.

(Framhald.)

Tá ein sammelir tað, ið eg frammanfyrri havi skrivað við tey orð, sum fiskimaðurin skrivaði, so fær ein kanska ta uppfatan, at eg vil gera orð fiskimansins til lygn; men tað varð ikki ætlan mín. Nei, tvørturímóti. Tað er óivað rætt, at stórir bóndur bert hava eina ella tvær kyr og at jorðin liggur í mosa.

Tað er óivað rætt, sum fiskimaður sigur, at tað er syrgjulligt at siggja, hvussu jorðin liggur í mosa, einki »smyrnatteppir» so bleyt at stíga á, tað er undir okkar fyrri hvørt stíg í mosan, tá ein gongur eftir hesi góðu bóndajorð. Hesi orð eru sonn, jú tíverri, tey eru alt ov sonn; men eg vil tó vísa á, at ódugna-skapur ikki er einasta orsök í, at skilið er so ringt, sum tað er. Eg nevndi í fyrstu grein tey steinaldar víðurskifti, vit Suðuroyingar liva í, hvat akvegir víðvíkur. Tað er ein hovudsorsøk í, at jorðin er sum »smyrnatteppir» at stíga á. Ein onnur orsök er tann avloðaða lóg, sum geldur í Føroyum, botnkonservert eins og teir menn, ið hana hava smíða, eins og teir menn ið ræðið hava havt í Føroyum ígjøgnum allar tíðir. Sum galdandi lóg hevur verið, hevur tað verið torført, fyrri ikki at siga ógjorligt, at fáa eina troð. Bóndin kann jú stíka so stór lendi inn av haga, sum hann finnur fyrri gott. Um hann letur tey liggja sjálvar, verður ikki eftirspurt. Bóndin kann jú altíð siga, at hann skal nýta trøna til eitt ella annað, t. d. til seyð, sum veikir er um várið. Eitt ella annað finnur ein altíð til at skylda uppá. Alt bert til, serliga tá landbúnaðarráðgevarin gongur eftir teim reglum, sum hann sjálvir sigur frá í »Dimmalætting». Tað ringasta er, at hann sigur, at hann framvegis ættar at ganga eftir somu reglum nevnliga, at jorð ikki má takast ultan, »hvor dette kan ske uden nævneværdig Ulempe for Ejeren», t. v. s. óðalsmannin ella bóndan. Hin minni maðurin kann soleiðis gleða seg til,

at lógin er góð á pappírinum; men í royndum verður lógin ikki góð, fyrr enn teir ognarleysu sjálvir kunna siga, hvar ið skápið skal standa. Eg má undrast yvir tann stóra vísdóm í Karl Marx's orðum, tá hann segði: »Ognarleysir í øllum londum fylkist». Eisini og ikki minst ræður tað um fyrri ognarleysar Føroyingar at fylkjast, standa øxl móti øxlum og rygg móti ryggi.

J. H. Danbjørg.



Tummas Jespersen.

Tummas í Ungagurði á Tvøroyri andaðist Tollaksmessudag í árinum, ið fór.

Tummas var einaferð ímillum teir frægu á sjógv og á landi. Nú hann var komin yvir tey 80, var ungdomsskeggið sjálvandi burturi. Men ein kendt við sær, tá ið ein kom á tal við hann, at tað hevði verið meir enn vanligar knotir í honum. Lat vera, at hann var vorðin nakað serur í teim seinastu árunum. Men er tað ikki ofta tekin uppá reystmenni, at tað ikki reiðiliga dugir at finna seg í hinum svinnandi máttinum?

Nú í seinastuni dándi Tummasi best at vera í einingi, liva í forntíðini. Bróður hansara Pætur í Ungagurði — hann er eisini farin — og hann mintu ikki so lítið um Terja Viken, ið á ellisárum við sinum hvíta skeggi og veðurbarda andlitsdrættum gekk sum ein ímynd av livsins harða stríði. Hesi báðir seggjarnir sluppu heldur ikki undan at fáa skútinu lostaða og missa, so hjartað bløddi og hárið gránaði.

Nú er leiðin at enda, og vit ynskja frið yvir minnið.

Tíðindi.

Trongsivág.

Arbeidsstedgur. Leingi gekk, áðrenn arbeiðið á sleipistóðini í Trongsivági byrjaði í vetur — tað plagar vanligu at byrja alt fyrri eitt skipini eru heimkomin; í gomlum døgum gekk arbeiðið um summarið við, men tað var tá ið skipini fiskaðu við Føroyar. — Men so endiliga hin 3. december komu teir fyrstu mennir í arbeiði. Ein nýggjur meistari var komin, sonur hin gamla, ið flutti aftur til Vestmanna.

Tað plagar at verða sagt, at nýggir kveistarar søpa altíð væl. Men so tykist ikki at vera við hesum meistara. Vegna hansara merkliga óhoviska alburð móti arbeidarunum, hava teir noyðst at lagt niður arbeiðið og bóða frá, at tað er teimum ógjorligt at arbeiða undir hesum nýggja meistara. Áðrenn arbeidararnir, ið hava trútkast eftir arbeiði fram um alt annað, hava tíkið

hetta álvarsfulla stíg fyrri at verja sær korini at arbeiða sum teir menn, hevur gingið nógv á. Men íbetur hevur sambaldið vaksið seg so sterkt nú ímillum arbeidararnar, at teir ikki standa verjuleysir, um nakar vil ræna teirra rætt.

Her skal viðmerkjast, at hesin dráttur stavar als ikki frá arbeiðsgevarinum. Tvørturímóti. Vónandi verður tí stæðgurin ikki langur.

Einki kommununnar jólatræ á Tvøroyri í ár. Í teim seinastu árunum hevur Frøðbiar sóknar kommunu um jólini haft eitt stórt jólatræ standandi tendrað við elektriskum perum frammanfyrri »ráðhúsið».

Í ár var einki. Tað komst íbúgvárunum fyrri sum eitt tekin uppá, at hitt nú fráfarna sóknarstýrið gav eina kommunu frá sær, hvarí hvør vón var sløkt, — ein kolsvartan »havarist» við ikki so frætt sum einum bjarg-ingrblussi ella vónarglæmu inn í hitt komandi árið.

Faklagongu. Nýársaftan — við áráskiftið — gingu limirnir í »N. I. O. G. T.» felaginum »Tvøroyra framtíð» faklagongu frá »Løsum» út á Torvheggj útlan fyrri Sevmýru. Ein hábarðslig sjón! Fleiri hundrad menniskju vóru stímað saman fyrri at siggja faklagongdina og fyrverkaribrenningina, ið hitt livs-glaða fráfarna-ungmannaliðið lat brenna yvir heimbygdini.

Tað sigst, at í Vági er í ár turkað slakar 3 ferðir so nógvur fiskur sum turkað er á Tvøroyri. Mangt skipast um! Eina ferð var tað orðvíst. Munurin verður so mikið stórri, tá ið vit minnast til, at í Frøðbiar sókn er væl meir av fólki enn í Vági.

Samstundis sum tað er at gleðast yvir framtaks- og arbeiðs-idni í Vági, kennir ein seg vónbrotnan við víðurskiftini á Tvøroyri.

„Lyse-Maja.“

Ein ung dansk dansarinna, Maja Christensen, ið var stædd í Marseille, tá hin jugoslaviski kongurinn varð myrður har, frætti í Milano í Italia, at politiið leitaði eftir henni, tí teir hildu hana hava verið saman við tí manni, ið myrði kongin. — Hon vendi sær til politiið — og varð fóstsett. Í 19 samdøgur sat hon fóst, og fleiri ferðir um dagin varð hon forhoyrd. Endiliga helt politiið hana vera óseka í kongsmorðinum, og hon varð leysgivin.

Allan hendan trupulleika fekk hon av, at hon hevði verið inni á eini cafe kvøldið fyrri kongamorðið; og har hevði hann, ið tók kongin av døgum, eisini verið inni saman við einari ljóshærdari kvinnu, — og tað var hesa kvinnu, politiið vildi hava fatur á.

Nú er Maja Christensen komin heim aftur til Keypmannahavnar í øllum góðum; og hon, sum fyrr var ókend av fjöldini, er nú bráðliga vorðin kend um allan heiminn fyrri ikki at hava verið við til at dripið hin jugoslaviska kongin, og hon hevur fingið fleiri góð pláss-tílbø.